

Lc 5,1-11

Chú giải của Noel Quesson

Trang Tin Mừng này, như nhiều trang khác, dưới vẻ bề ngoài hời hợt kể về một giai thoại của đời sống Đức Giêsu thật ra là một trang về giáo hội học hay thần học về Giáo Hội.

Một hôm, Đức Giêsu đang đứng ở bờ hồ Ghen-nê-xa-rét, dân chúng chen lấn nhau đến gần Người để nghe lời Thiên Chúa

Trước tiên, tôi nhìn ngắm quang cảnh cụ thể. Rồi tôi thử tưởng tượng. Đức Giêsu ở giữa một đám đông. Người nói. Đám đông lắng nghe Người. Người không nói bất kỳ điều gì: Người nói Lời Chúa. Nhà thần học Luca nói với chúng ta đó là vai trò đầu tiên của Giáo Hội: việc rao giảng! Điều mà Giáo Hội cố gắng thực hiện chính. Đức Giêsu đã bắt đầu điều đó. Sự rao giảng của Giáo Hội là sự kéo dài việc rao giảng của Đức Giêsu và có cùng một nội dung.

Lạy Chúa, xin cho con lòng yêu mến Lời Chúa, lòng khao khát được lắng nghe Lời Ngài.

Người thấy hai chiếc thuyền đậu dọc bờ hồ, còn những người đánh cá thì đã ra khỏi thuyền và đang giặt lưới. Đức Giêsu xuống một chiếc thuyền, thuyền đó của ông Simon, và Người xin ông chèo thuyền ra xa bờ một chút. Rồi Người ngồi xuống, và từ trên thuyền Người giảng dạy đám đông

Quang cảnh cụ thể và hiện thực. Nhưng cũng là quang cảnh có tính tượng trưng sâu sắc. Chiếc thuyền tạo ra một khoảng cách; giữa Đức Giêsu và đám đông, như thế nhấn mạnh vẻ uy nghi nào đó của Đức Giêsu đang ngồi giảng dạy. Và “thuyền đó là thuyền của Simon “tức Phêrô” Giữa đám đông các môn đệ, Luca thông thả nhận ra một vài người sẽ trở thành “nhóm mười hai mà Đức Giêsu gọi là các Tông Đồ.” (Lc 6,12)...và trong nhóm mười hai này, Luca còn nhận ra Simon là trọng tâm của bài tường thuật và được gọi đích danh sáu lần trong trang Phúc

âm này. Vì thế, đây là cơ cấu chủ yếu của Giáo Hội mà Đức Giêsu mong muốn.

Cơ cấu tổ chức của Giáo Hội có thể làm cho chúng ta vui mừng hay khó chịu. Đọc dài theo lịch sử, các giáo hoàng và các giám mục có thể đã đóng những vai trò trần tục theo hình ảnh các ông hoàng của thế gian này, hỡi ôi! Nhưng về mặt thần học, chính Đức Giêsu thiết lập cơ cấu tông truyền của Giáo Hội. Trong Giáo hội, các vị có chức trách trước tiên không phải là một thủ lĩnh, một bề trên trong phẩm trật, một người chấp chính, mà là một người phục vụ đại diện cho Đức Kitô, Đấng Phục vụ trong bí tích. Giáo sĩ là một dấu chỉ, một Bí tích của Đức Giêsu Kitô. Giữa đám đông các môn đệ có linh mục là dấu chỉ rằng chúng ta không chinh phục ân sủng và Lời Chúa, nhưng chúng ta tiếp nhận Lời từ một Đấng khác. Thánh chức đại diện cho Đức Kitô quả là một trách nhiệm đáng sợ. Ngày hôm nay, chẳng phải chúng ta có khuynh hướng nguy hiểm là đánh giá thấp “lời giảng dạy” của Giáo Hội, là bác bỏ khỏi Giáo Hội khía cạnh bí tích, mẫu nhiệm, thiêng liêng đó sao? Để chỉ nhìn thấy con người đang nói mà quên đi Đấng mà người ấy đại diện và biểu thị một cách hiệu lực đó sao? Công đồng dám khẳng định: “Chúa Kitô hằng hiện diện trong Giáo Hội nhất là trong các hoạt động phụng vụ Người hiện diện trong con người thừa tác viên. Người nói khi người ta đọc Thánh Kinh. Ai rửa tội chính là Đức Kitô rửa. Phụng vụ đáng được xem là việc thực thi chức vụ tư tế của chính Chúa Giêsu Kitô, trong đó công cuộc thánh hóa được biểu tượng nhờ những dấu chỉ khả giác” (S.C 7). Chúng ta có cầu nguyện để các Giáo hoàng, các Giám mục, các linh mục đóng đúng vai trò ấy hay không?

Chiếc thuyền ấy của Simon, neo trong cái vũng nhỏ ở Ca-phác-na-um; tôi thích tưởng tượng nó như một chiếc thuyền cũ kỹ tồi tàn mà khắp mọi chỗ có những mảnh ván đóng đinh chong vào để lấp kín những chỗ hư hại... một chiếc thuyền rất phàm nhân, rất bình thường, rất nghèo hèn! Nhưng Đức Giêsu đã bước lên chiếc thuyền ấy và từ đó Người nói! Ôi! Chiếc

thuyền mẩu nhiệm, Giáo Hội của Người, và Lạy Chúa, nó vừa rất con người và cũng rất thánh thiêng...

Giảng xong, Người bảo ông Simon: “Chèo ra chỗ nước sâu mà thả lưới bắt cá

Bản dịch theo mặt chữ thì tốt hơn và nói rằng: Ra chỗ nước sâu hay đúng hơn: “Ra chỗ nước trên vực thẳm “eis to bathos” ‘ tiếng Hy Lạp. Từ tiếng Bathos có nghĩa là vực thẳm, mà có từ tiếng Pháp “bathiscaphe”: Chiếc tàu lặn của Cousteau để thám hiểm các vực sâu dưới đáy biển. Đối với dân Sêmit, dân cư của các vùng đất khô cằn, biển là nơi đáng ngại nhất, biểu tượng của các vực thẳm nội tâm, nơi ở của các quái vật trong hỏa ngục (St 7,17; Tv 74,13-24,2; Gr 38,16; Gn 2,2; Kh 9,1-3-20,3-13,1). Nghề biển là một nghề nguy hiểm. Oi có biết bao thủy thủ, thuyền trưởng “bị nuốt chửng, nhận chìm” vào cái hàm mở rộng của biển cả!

Như thế, Đức Giêsu nói một cách tượng trưng điều này: “Con thuyền của Simon, Giáo Hội của Ta, hãy tiến vào nơi hiểm nghèo của biển cả, vào nơi hiểm nghèo của thế gian, hãy rời bỏ sự an toàn của bờ bến; hãy tiến lên trên vực thẳm”. Lạy Chúa! Xin cho chúng con biết mạo hiểm.

Ông Simon đáp: “Thưa Thầy, chúng tôi đã vất vả suốt đêm mà không bắt được gì cả. Nhưng vâng lời Thầy, tôi sẽ thả lưới.

Sứ mạng của Giáo Hội hoàn toàn vượt quá những sứ mạng của con người: Người môn đệ chân chính lắng nghe “lời” Chúa dù lời đòi hỏi người ấy những điều xem ra phi lý.

Họ đã làm như vậy, và bắt được rất nhiều cá, đến nỗi hầu như rách cả lưới. Họ làm hiệu cho các bạn chài trên chiếc thuyền kia đến giúp. Những người này tới, và họ đã đổ lên được hai thuyền đầy cá, đến gần chìm

Luca nhấn mạnh đến tính chất phi thường của việc đánh cá siêu phàm ấy: Lưới rách, một sự giúp đỡ cần thiết, người ta đổ cá đầy “hai” thuyền, thuyền sắp chìm!

Giáo Hội chỉ có thể thành công nhờ tin vào Lời của Đức Giêsu. Thế thì Simon tự tể phải nhớ lại thôi! Trên mảnh đất chuyên môn của mình Simon tưởng mình có khả năng, nhưng Đức Giêsu đã đánh trúng ông, đã chỉ cho ông những giới hạn của mình: Vì thế, ông không là gì cả nếu không có Người. “Chúng tôi đã vất vả mà không bắt được gì cả!” Chúng ta cũng thế, trong chiếc thuyền của chúng ta, chúng ta thường phải nhường chỗ cho một Đấng Khác, để thả lưới ở nơi mà chúng ta không tự mình làm được.

Đó là ý nghĩa mẫu nhiệm của sự thất bại: giai đoạn đau khổ và khiêm hạ để chúng ta từ bỏ chính mình và đem lại cho chúng ta cơ hội giải phóng mình khỏi những ảo tưởng vẫn làm cho chúng ta tin tưởng vào giá trị của mình. Như thế, có chăng lúc, chúng ta được mời gọi phải thực hiện một bước liều của đức tin: để hoàn thành các bổn phận nghề nghiệp của chúng ta, để yêu thương chồng mình để chấp nhận một đứa con, để chịu đựng một thử thách... hay hoàn toàn đơn giản, để chịu đựng một ngày của cuộc sống khô cằn trong đó chúng ta vất vả mà không thu hoạch được gì. Chúng ta phải tiến lên trên vực thẳm”, phải liều mình với một cử chỉ điên rồ mà Đức Giêsu đòi hỏi chúng ta! Hỡi Giáo Hội! Tại sao bạn còn nghi ngại?

Thấy vậy, ông Simon Phêrô sấp mặt dưới chân Đức Giêsu và nói: “Lạy Chúa, xin tránh xa con, vì con là kẻ tội lỗi!” Quả vậy, thấy mẻ cá vừa bắt được, ông Simon và tất cả những người có mặt ở đó với ông đều kinh ngạc

Ở đây Luca dùng trước biệt danh “Phêrô” mà sau này Đức Giêsu sẽ đặt cho ông Simon (Lc 6,14). Cũng vậy, Luca dùng trước danh hiệu “Chúa” (“Kurios” trong tiếng Hy Lạp) sẽ là danh hiệu của Chúa phục sinh trong vinh quang (Lc 24,3 – 24,34).

Trước sự hiện diện của Thiên Chúa, con người luôn cảm thấy một sự run sợ lạ lùng, đây là nền tảng hầu như phổ biến của tình cảm tôn giáo trong mọi tôn giáo trên thế giới. “Khốn cho tôi, tôi là một con người có đôi môi ô uế”. Isaia đã nói (6, 1) khi nghe thấy các thiên sứ kêu lên: “Thánh! Thánh! Thánh! Lạy Chúa là Thiên Chúa hoàn vũ” Chúng ta còn nhớ những người dân ở Nadarét xin Thiên Chúa làm những phép lạ! Còn người môn đệ chân chính lại sợ hãi trước phép lạ và cầu khẩn Thiên Chúa tránh xa mình. Xin Chúa trách xa con, Phêrô khẩn khoản nài xin. Con là kẻ tội lỗi. Sau này khi nghe tiếng gà gáy, ông sẽ còn khám phá một cách sâu xa hơn tình trạng tội lỗi của mình! à thì ra người ta không thờ phụng nhân cách trong Giáo Hội, cũng không tôn thờ giáo hoàng. Con người mà Đức Giêsu đã yêu cầu đại diện Người tức vị giáo hoàng đầu tiên là một “con người tội lỗi”. Trước đó, Phêrô là trưởng nhóm”, ông tin tưởng vào kiến thức và kinh nghiệm của mình. Nhưng cuộc gặp gỡ với Đức Kitô đã cho ông thấy sự nhỏ bé của ông. Đức Giêsu chuẩn bị ông trở thành thủ lãnh tối cao của Giáo Hội Người bằng cách làm cho ông ý thức sự vô nghĩa của mình. Thánh Gioan khi kể lại sự đánh cá mào nhiệm đã đặt nó sau sự Phục Sinh (21,1,19) và câu chuyện chấm dứt bằng việc nhắc đến Phêrô đã ba lần chối Chúa, và bằng sự tín nhiệm của Đức Giêsu đem lại cho người tội lỗi ấy một sứ mệnh!

Cả hai người con ông Dê-bê-đê, là Gia-cô-bê và Gio-an, bạn chài với ông Simon, cũng kinh ngạc như vậy

Ở đây trong quá trình câu chuyện, Luca kể lại cho chúng ta tên những người khác như để làm nổi bật Phêrô trước đó.

Và các người bạn ấy của Phêrô được kể ra để nói rằng họ chia sẻ niềm kinh ngạc lạ lùng của Phêrô là cũng là những người sẽ có đặc ân đáng sợ là bộ ba chứng kiến (Phêrô, Giacôbê và Gioan) sự sống lại của một bé gái (Lc 8,51), sự biến hình trên núi (Lc 9,28), sự hấp hối trong vườn cây dầu (Mt 26,37).

Ngày nay, sự sợ hãi mà điều thánh thiêng gây ra dường như biến mất. Nhưng đó không phải là sự biến mất. Đó là một sự di chuyển: Khi người ta mất đi sự kính sợ Thiên Chúa, thì người ta bị mọi thứ hốt hoảng và sợ hãi xâm chiếm: nguy cơ nguyên tử, sự mất quân bình đủ loại sự mỏng dòn mới về tâm lý, sự lo lắng trước tương lai.

Bấy giờ Đức Giêsu bảo ông Simon: Đừng sợ

Đó là lời an ủi mà trong Kinh Thánh các thiên sứ luôn luôn nói với những con người sợ hãi vì sự hiện diện thánh thiêng (Lc 1,13-30 – 2,10). Đó cũng là lời mà Đức Giêsu sẽ luôn luôn nói sau khi Người sống lại (Mt 28,10; Kh 1,17).

Từ nay anh sẽ là người thu phục người ta.

Theo hình ảnh tượng trưng của biển cả được khai triển bên trên, vấn đề là “cứu sống những con người khỏi vực thẳm quỷ quái”: Đó là vai trò của Giáo Hội. Nhân loại là môi ngon của những sức mạnh đáng sợ muốn nuốt trứng nhân loại. Bạn”hãy là “kẻ đánh lưới người”, bạn hãy cứu họ!

Thế là họ đưa thuyền vào bờ, rồi bỏ hết mọi sự mà theo Người

Phép lạ thật sự không phải là đánh cá ngoài khơi xa mà là đánh cá trong các tâm hồn; họ đã chọn lựa sự liều lĩnh ấy của Đức tin để theo Đức Giêsu và bỏ hết mọi sự.